

Achtergrondinformatie en adviezen bij de ANLb-pakketten

Periode 2023-2028

Leefgebied Open Akkerland

november 2024

Inhoud

Inleiding	3
Aanvullende voorwaarden deelname ANLB 2023-2028 Agrarisch Collectief Waadrâne	3
14 Stoppelland.....	4
16 Vogelakker	5
19 Kruidenrijke akkerranden	7
50 Vogelvriendelijke eiwitgewassen.....	8

Inleiding

Maatwerk

Akkervogelbeheer is maatwerk, daarom willen we ook de komende periode weer graag samenwerken met onze deelnemers die vanuit hun intrinsieke motivatie een bijdrage willen leveren aan het in standhouden van de akkervogelpopulatie.

We hebben niet alles in de hand, maar met onze deelnemers kunnen we wel een zo hoog mogelijke kwaliteit van beheer realiseren. Rust, voedsel (in zomer- en in winterperiode), variatie, kruidenrijkheid en dekking zijn de 5 beheerfactoren waar Agrarisch Collectief Waadrâne de komende jaren op in wil zetten. Een slimme combinatie van deze factoren maakt dat er in tijd en ruimte voldoende broed- en opgroeigelegenheid en voedselaanbod in de winter zal zijn voor onze vele soorten akkervogels.

Akkervogelteller

De beheermonitoring in leefgebied Open Akkerland wordt uitgevoerd door een groep tellers. Zij zijn er niet alleen om de vogels te tellen, maar ook om advies te geven over het maaien van de vogelakkers. De samenwerking tussen vogelteller en beheerder is dus van groot belang voor het succes van het beheer. Uitgangspunt daarbij is dat het belang van de vogels voorop staat.

Contact akkervogelteller?

Beheer in leefgebied Open Akkerland is gericht op de doelsoorten veldleeuwerik, gele kwikstaart en graspieper. Daarnaast liften veel andere soorten mee op het beheer. Bij alle bewerkingen op percelen met ANLb-akkervogelbeheer, dus ook in het vroege voorjaar bij grondbewerken, zaaïen, bemesten enz., dient de bescherming van deze doelsoorten de eerste prioriteit te zijn. Het contact met uw **akkervogelteller** is daarbij van wezenlijk belang. Stem **altijd** af met uw akkervogelteller voor u start met landwerkzaamheden en bespreek eventueel of de inzet van een drone wenselijk is. Advies: stem af met uw akkervogelteller via Whatsapp zodat u de contactmomenten kunt aantonen. Geen contact met de akkervogelteller kan n.l. leiden tot korting op uw beheervergoeding.^[BS1]

Doelsoorten in het leefgebied open akkerland zijn: veldleeuwerik, gele kwikstaart en graspieper. Veel andere soorten zoals zoogdieren (hazen en reeën) en insecten profiteren van het uitgevoerde beheer.

Aanvullende voorwaarden deelname ANLB 2023-2028 Agrarisch Collectief Waadrâne

Deelnemer verklaart bij ondertekening van de Aanvullende voorwaarden ANLb-beheer:

Beheerjaar:

Het akkervogelbeheer start op 1 januari en eindigt op 31 december. Het beheer start en eindigt dus niet op de begin- en einddatum genoemd in de pakketvoorwaarden.

Contact akkervogelteller:

Voor het akkervogelbeheer is een goede samenwerking met uw akkervogelteller van groot belang. Tijdens het broedseizoen (**1 maart-1 augustus**) is **voor alle** landbouwkundige bewerkingen op een ANLb-beheereenheid toestemming van uw akkervogelteller vereist.

Maaien:

Op een ANLb-beheerperceel wordt tijdens het broedseizoen (**1 maart-1 augustus**) niet gemaaid tussen zonsondergang en zonsopgang.

Bezoeken kennisbijeenkomsten:

Het agrarisch natuur- en landschapsbeheer is maatwerk en vraagt van beheerders de nodige kennis en inzet. Tussentijds kunnen er veranderingen of aandachtspunten voor het ANLb-beheer van belang zijn. Om hierover kennis op te doen, en om ervaringen uit te wisselen, is het van belang dat beheerders een aantal kennisbijeenkomsten bijwonen. Hierbij valt te denken aan informatiebijeenkomsten, de Algemene Ledenvergadering en veldexcursies.

Het bijwonen van minimaal twee kennisbijeenkomsten per beheerjaar belonen wij met een toeslag van € 10,00 per hectare netto afgesloten beheer, met een maximum van € 250,00 per beheerder. Deze toeslag wordt op een aparte factuurregel vermeld op de uitbetalings-factuur.

14 Stoppeland

Introductie

Stoppel, met name hoge stoppel, is waardevol voor akkervogels, zeker in combinatie met andere vormen van akkervogelbeheer in de omgeving. Akkervogels vinden hierin dekking én voedsel in de winter. Als stoppel of gewasresten door de winter ongestoord kan blijven liggen is dat heel aantrekkelijk voor zaadeters als veldleeuwerik, patrijs, geelgors en kneu, maar ook voor muizeneters als torenvalk, blauwe kiekendief en uilen. Een graanstoppel die tot en met het volgende groeiseizoen blijft liggen, biedt daar bovenop opgroei en foerageergelegenheid voor akkervogels.

Adviezen

- Om onkruiddruk in dit beheerpakket beheersbaar te houden helpt het om het te rouleren en niet jaar na jaar op hetzelfde perceel in te zetten.
- Spontane kruiden die in de graanstoppel groeien zijn gunstig voor het ecologische doel.

16 Vogelakker

Introductie

Een vogelakker is een volveldse, maatregel die bestaat uit een afwisseling van stroken met een meerjarig eiwitgewas (luzerne of klaver) en stroken ingezaaid met een mengsel van, granen en kruiden (braak met inzaai). Het aandeel luzerne of klaver in de vogelakker bedraagt ongeveer 60% van de oppervlakte, het aandeel natuurbraak 40%. De stroken met luzerne of klaver worden maximaal 3 à 4 keer gemaaid en kunnen worden benut als groenvoer in de veehouderij. Bij het maaibeheer wordt rekening gehouden met de broedcyclus van de veldleeuwerik. Graan- en braakstroken kunnen fungeren als wintervoedsel voor vogels en worden dus niet geoogst of gemaaid.

Vogelakker bij Nes, vogelakkers zijn ontwikkeld door de Werkgroep Grauwe Kiekendief (eigen foto)

Vogelakkers zijn bedoeld voor broedende veldleeuweriken en overwinterende akkervogels worden door Vogelakkers aangetrokken door de aanwezigheid van voedsel en dekking. Om goed te functioneren moeten vogelakkers meerdere jaren op dezelfde plek liggen. Een vogelakker moet na een paar jaar vernieuwd of verplaatst worden. Voor het laatste jaar kan pakketvariant b gebruikt worden, zodat in het najaar de grond bewerkt kan worden.

Daarnaast zijn vogelakkers een ideale schuilplaats voor zoogdieren zoals hazen en reeën. Daarom wordt, voor het starten met maaier-/ landwerkzaamheden, de inzet van een drone geadviseerd tijdens de opgroeperiode van jongen. De inzet van een drone kan geregeld worden via uw akkervogelteller.

Het doel van de vogelakker is om broed- en opgroeihabitat te creëren voor diverse vogelsoorten. De beheerbaarheid heeft primair **geen** productiedoelstelling. De hoogte van de vergoeding is hier ook op gebaseerd.

Adviezen

- Ligging van de vogelakker: in de open ruimte, niet te dicht bij de boerderij of andere bebouwing in verband met verstoring
- Leg de braakstroken langs de randen van het perceel, aansluitend op de sloot. Zo ontstaat er een natuurlijke overgang van water naar land, waar veel diersoorten van profiteren
- Niet klepelen van de sloottaluds in het broedseizoen, van 1 maart tot eind juli (i.v.m. aanwezigheid kleine zangvogels)
- Maai de stroken met eiwitgewas niet allemaal tegelijk. Breng hier variatie in aan zodat er groeitrappen ontstaan met variatie in gewashoogte en bloeistadia
- Voor nog meer variatie kan men ook een strookje eiwitgewas langs braakstrook laten staan tijdens het maaien of een strookje van de braakstrook mee maaien. Zo ontstaat meer variatie, wat gunstig is voor de insecten.

De aanwezigheid van insecten in de vogelakker hangt nauw samen met de bloeitijd van de ingezaaide mengsels. Is er dus sprake van een eenzijdig samengestelde vogelakker, dan komen er weliswaar veel insecten voor, maar slechts gedurende een korte periode. Hoe gevarieerder het mengsel is en hoe meer gespreid, des te groter is het insectenvolk. Bovendien: als akkerranden enkele jaren met rust gelaten worden, gaan ze meer en meer een functie vervullen in het voortplantingsproces van insecten.

Criteria voor de in te zaaien zaadmengsels:

- Langdurige aanwezigheid van bloeiende planten
- Veelzijdige samenstelling
- Structuurverschillen (hoog, laag, dicht, open)
- Minimale bewerking (begunstigt voortplanting)

Criteria vogelakker

1. Maximaal 60% eiwitgewas en 40% braak, braak inzaaien met gevarieerd zaaimengsel (zie criteria hierboven).
2. Eiwitgewas en braak worden in stroken naast elkaar gelegd en ook strooksgewijs beheerd.

19 Kruidenrijke akkerranden

Introductie

In akkerranden wordt geen (productie) gewas geteeld. Ze zijn ingezaaid met een mengsel van kruiden en granen. Ze worden niet bemest en niet bespoten (uitgezonderd pleksgewijs). Akkerranden brengen het mozaïekpatroon terug in het cultuurlandschap en zijn positief voor akkervogels en insecten. Vanwege de geringere bodemverstoring en de grotere bufferwerking boeken brede, meerjarige akkerranden meer natuur-resultaat dan smalle, eenjarige randen.

Kruidenrijke akkerrand bij Nes (foto Gerrit Tuinstra, Landschapsbeheer Friesland)

Doel van de akkerranden:

Het belangrijkste doel is biodiversiteit. Kruidenrijke akkerranden zijn geschikt als broed-, schuil- en foerageergebied voor akkervogels zoals de veldleeuwerik en de gele kwikstaart. De akkerranden bieden daarnaast ook voedsel en schuilgelegenheid voor vele andere vogelsoorten (keep, kneu, putters en vinken) zoogdieren, insecten, reptielen en amfibieën.

Akkerranden die bestaan uit een mengsel van bloemrijke kruiden en granen bedienen verschillende akkervogels. De kruidenrijke vegetatie trekt insecten aan, de (oliehoudende) zaden bieden voedsel in de herfst en winter. Akkerranden worden in werkgebied van Agrarisch Collectief Waadrâne vaak ingezet in combinatie met sloten. Hierdoor ontstaat er veel schuilgelegenheid voor diverse diersoorten.

50 Vogelvriendelijke eiwitgewassen

Introductie

Eiwitgewassen hebben meerwaarde voor akkervogels. Eiwitgewassen die pas gemaaid zijn, hebben een grote aantrekkingskracht op veldleeuweriken. Bij een regulier mairegime is de rustperiode te kort voor veldleeuweriken om de jongen groot te brengen, waardoor reguliere teelt een ecologische val is. Door een aangepast mairegime aan te houden, zijn deze eiwitgewassen wel geschikt als broedhabitat voor veldleeuweriken en kwartelkoning. Om te broeden wordt de eerste maaibeurt in luzerne uitgesteld tot minimaal 1 juni. In juni-juli wordt een periode van minimaal 7 weken rust aangehouden tussen de eerste en tweede maaibeurt in. Voor percelen waar ook kwartelkoningen gedurende de rui blijven, wordt 10 weken rust aangehouden tussen de eerste en de tweede maaibeurt.

Een aantal eiwitgewassen zijn vanwege de structuur en het feit dat ze tot bloei komen aantrekkelijk voor akkervogels, zeker in combinatie met akkerranden en andere permanente akkerhabitats. In dit beheerpakket is daarom de teelt van veldbonen en erwten opgenomen. De data waartussen het gewas aanwezig moet zijn, zijn afgestemd op de teelt van deze gewassen.

Aanvullend:

Pakket c en d moeten ingepast worden in het cluster en het liefst dicht bij een kruidenrijke akkerrand of vogelakker. Per deelnemer kan maximaal 5 hectare met beheerpakket 50 worden afgesloten, ongeacht de pakketvariant.

(foto's: Gerrit Tuinstra, Landschapsbeheer Friesland)